

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta. Euroopan yhteisön (EY) yhteinen maatalouspolitiikka kattaa muun muassa markkinajärjestelmiin kuuluvat tuotteet, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimus) liitteeseen II kuuluvat markkinajärjestelmiin kuulumattomat tuotteet sekä tuotteet, joiden valmistuksessa on käytetty maataloustuotteita.

EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa säännellään lähinnä EY:n antamin asetuksin, jotka ovat sellaisenaan jäsenvaltioita sitovia. Asetuksissa edellytetään, että EY:n jäsenvaltiot säätävät kansallisesti yhteistä maatalouspolitiikkaa täytäntöönpanevista elimistä sekä niistä rangaistusseuraamuksista, joita voidaan määrätä yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevia säädöksiä vastaan rikkoneille.

Ehdotus sisältää säännökset EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa täytäntöönpanevista kan-

sallisista elimistä. Maa- ja metsätalousministeriö olisi yhteisön asetuksissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka voisi siirtää toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä alaiselleen hallinnonalan viranomaiselle ja tarvittaessa myös muun hallinnonalan viranomaiselle. Ehdotus sisältää lisäksi rangaistussäännökset. Rangaistukseksi ehdotetaan sakkoa.

EY:n maa- ja metsätalouden rakennepoliittisten toimenpiteiden täytäntöönpanosta ja yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon liittyvistä tilastoista ja rekistereistä annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin Suomen jäsenyys Euroopan unionissa. Voimaantuloajankohdasta säädetäisiin asetuksella.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

1.1. Suomen lainsäädäntö

Suomessa maataloustuotteiden hintoja ja markkinoita säädelään maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetulla lailla (1518/93). Lain tavoitteena on maataloustuotajien tulotason turvaaminen, maataloustuotteiden markkinoinnin varmistaminen ja tuotteiden laadun kehittäminen, maatalouden tuottavuuden edistäminen ja kustannustason alentaminen, elintarvikkeiden saatavuuden turvaami-

nen sekä kohtuullisten kuluttajahintojen aikaansaaminen. Keinoina näiden tavoitteiden toteuttamiseksi käytetään maataloustuotteille asetettavia tavoite- ja vähimmäishintoja, tuontisuoja ja vientitukea, markkinoinnin turvaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, hinta- ja tulotukea sekä tarvittaessa muita toimenpiteitä. Maataloustuotteiden markkinoinnin edistämiseksi voidaan maataloustuotteiden viennin yhteydessä maksaa hinnanerokorvausta maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain (1521/93) nojalla. Viennistä valtiolle aiheutuvien kustannusten kattamiseksi tuottajilta pe-

ritään vientikustannusmaksuja muun muassa maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain (1062/90) nojalla. Tuontimaksuista säädetään tuontimaksulaissa (1519/93). Elintarviketuotteiden maahantuonnista peritään valmisteveroa elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain (1520/93) nojalla. Valtion viljavarastosta annettu laki (1124/89) määrittelee viljavaraston toiminnan viljakaupassa ja erityisesti ulkomaankaupassa.

Maataloustuotantoa on pyritty säätelemään erilaisilla tuotannonohjausjärjestelmillä. Kotieläintuotantoa on rajoitettu kotieläinlupajärjestelmällä, jota sääntelee kotieläintuotannon ohjaamisesta annettu laki (1305/90). Kananmunatuotantoa rajoitetaan kiintiöjärjestelmällä, joka perustuu kananmunien lisähinnasta annettuun valtioneuvoston päätökseen (29/91). Kananmunien haudontoja ja siipikarjan siitoseläinten pitoa, munien haudontoja sekä poikasten kasvattamista, myymistä ja välittämistä on niin ikään rajoitettu kananmunien haudontojen rajoittamisesta annetulla lailla (303/77) sekä siipikarjan siitoseläinten pidon ja munien haudontojen sekä poikasten kasvattamisen, myymisen ja välittämisen harjoittamisesta annetulla lailla (302/77). Maidontuotantoa on ohjattu maidon kaksihintajärjestelmään liittyvillä maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä ja maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetuilla laeilla (570 ja 569/84).

Maataloustuotantoa on pyritty rajoittamaan myös vapaaehtoisin tuotannonohjaustoimenpitein. Maataloustuotannon tasapainottamisesta annetussa laissa (1261/89) säädetään perusteet maataloustuotannon vähentämistä, lopettamista tai kohdentamista sekä metsitystä koskeville sopimuksille ja toimenpiteille.

Kasvinviljelyn alalla pellon raivaus on pääsääntöisesti kielletty pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta annetulla lailla (1385/91). Viljantuotantoa ohjataan myös peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetulla lailla (1314/90).

Erikoiskasvituotantoa säädellään ja tuetaan maksamalla alan teollisuudelle tukea hinnan-erokorvauksina kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain (675/92), kotimaisesta tärkelystuotannosta annetun lain (674/92) ja sokeilain (673/92) nojalla siten, että teollisuus saa tarvitsemansa raaka-aineen maailmanmarkkinahintaan. Siementuotantoa säädellään ja tuetaan nurmikasvien kylvösiemenhuollon turvaamisesta annetun lain (566/86) nojalla.

Maa- ja metsätalousministeriö hallinnoi maaseutuelinkeinoja. Maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset hoitavat maaseutuelinkeinojen hallintoa alue- ja paikallistasolla maaseutuelinkeinohallinnosta annetun lain (1199/92) ja maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/91) nojalla. Maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä säädetään siitä annetussa laissa (1336/92). Maaseutuelinkeinoihin liittyvissä selvitys-, tutkimus-, valvonta-, seuranta-, suunnittelu-, rekisteri-, tilastointi-, maksuliike-, kirjanpito- ja perintätehtävissä voidaan käyttää apuna maa- ja metsätalousministeriön alaisia virastoja ja laitoksia. Näistä säädetään erikseen asianomaisia virastoja ja laitoksia koskevissa laeissa ja asetuksissa. Ahvenanmaalla maatalouslainsäädännön soveltaminen ja täytäntöönpano perustuu Ahvenanmaan itsehallintolakiin (1144/91). Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee siitä annetun lain (1203/92) nojalla muun muassa maaseutuelinkeinopiirien päätöksistä tehdyt valitukset.

1.2. Euroopan yhteisön (EY) yhteinen maatalouspolitiikka ja lainsäädäntö

Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet ja periaatteet

Euroopan yhteisön (EY) yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet on määritelty Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa (Rooman sopimus). Tavoitteita ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, elintarvikehuollon turvaaminen sekä kohtuulliset kuluttajahinnat. Tavoitteet vastaavat pitkälti Suomen maatalouspolitiikan tavoitteita.

Maatalouspolitiikkaa toteuttaessaan EY noudattaa kolmea perusperiaatetta. Nämä ovat yhteiset sisämarkkinat, yhteisöpreferenssi ja yhteinen rahoitus. Yhteisillä sisämarkkinoilla tarkoitetaan sitä, että tullit, tuontimaksut, määrälliset rajoitukset ja muut kaupan esteet jäsenvaltioiden välillä ovat kiellettyjä. Kaupassa yhteisön ulkopuolisten valtioiden kanssa jäsenvaltiot noudattavat yhteisesti sovittuja sääntöjä. Yhteisöpreferenssillä tarkoitetaan yhteisön omien tuotteiden suosimista suhteessa kolmannsiin maihin. Yhteinen maatalouspolitiikka ra-

hoitetaan EY:n budjetista maatalouden tuki- ja ohjausrahaston (EMTOR) kautta.

Yhteinen maatalouspolitiikka voidaan periaatteessa jakaa hinta- ja markkinapolitiikkaan (maatalouden markkinajärjestelmät) sekä rakennepolitiikkaan (rakennetuet). EY:n maataloustuotteiden markkinajärjestelmä on monitahtoinen. Eri tuoteryhmien järjestelmät (19) rakentuvat kuitenkin pääosin samoille perusteille: yhteiseen hintajärjestelmään, tuontisuojaan, vientitukeen sekä erilaisiin tuki- ja tuotannonohjausjärjestelmiin. Tuontisuojaalla estetään tuonti tavoitehintaa alemmalla hinnalla pitämällä tuontihinnat maailmanmarkkinahintoja ja kotimarkkinahintoja korkeampina. Vientitukea käytetään EY:n ja maailmanmarkkinahinnan välisen hintaeron tasoittamiseksi. Lisäksi käytetään tuotantopalkkioita erällä tuotteilla sekä suoraa tulotukea. Tuotannonohjausjärjestelmiä ovat muun muassa maidon, naudanlihan ja lampaanlihan kiintiöjärjestelmät sekä kesannointi. Säännöksiä on lisäksi annettu muun muassa eläinlääkinnästä ja kasvinsuojelusta, metsätaloudesta sekä järjestelmien hallinnosta.

Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö

EY:lle on annettu yksinomainen toimivalta maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa tai antaa kansallisia säännöksiä asioista, joista on säännelty yhteisötasolla.

EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa säännellään pääasiassa asetuksilla, mutta myös direktiiveillä ja päätöksillä. Yhteistä maatalouspolitiikkaa sääntelevät asetukset sekä niiden nojalla annetut päätökset ovat jäsenyyden toteutuksessa sellaisenaan Suomea sitovia ja tulevat ilman erillistä voimaannpanoa välittömästi sovellettaviksi. Eräät EY:n asetukset sisältävät säännöksiä, joissa edellytetään myös kansallisten säännösten ja määräysten antamista. Kansallisella lainsäädännöllä on järjestettävä muun muassa EY:n säännöksiä rikkoneille määrättävät rangaistus- ja muut seuraamukset sekä määriteltävä EY:n säännöksiä toimeenpanevat toimivaltaiset kansalliset viranomaiset. Kansallisella lainsäädännöllä voidaan antaa myös täydentäviä säännöksiä silloin, kun EY:n säännökset sisältävät jonkin asian osalta ainoastaan vähimmäisvaatimukset.

EY:n säädösten sisältöä on selostettu tar-

kemmin hallituksen esityksessä Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, joka on annettu eduskunnalle 25 päivänä elokuuta 1994 (HE 135/1994 vp).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan omaksuminen Suomessa merkitsee sitä, että suurin osa Suomen nykyisestä maatalouslainsäädännöstä kumotaan tai muutetaan ja korvataan vastaavalla EY:n lainsäädännöllä. EY on säännellyt yhteisen maatalouspolitiikan alaan kuuluvat asiat varsin kattavasti. Kansallisen sääntelyn varaan on jäänyt lähinnä EY:n säännösten teknisluonteinen täytäntöönpano ja rangaistus-seuraamuksista määrääminen.

Ehdotetun lain tavoitteena on EY:n asetuksen ja niiden nojalla annettujen päätösten tehokas, joustava ja toiminnan kannalta taroituksenmukainen kansallinen täytäntöönpano. Maa- ja metsätalousministeriö olisi ehdotuksen mukaan yhteistä maatalouspolitiikkaa toimeenpaneva ylin maatalousviranomainen. Ministeriö voisi jonkin asian tai asiaryhmän osalta kuitenkin siirtää toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä alaiselleen viranomaiselle. Tarvittaessa tehtäviä olisi mahdollista siirtää myös muun hallinnonalan viranomaiselle, jolloin asiasta sovitaisiin erikseen maa- ja metsätalousministeriön sekä asianomaisten ministeriön välillä. Valvontatehtävissä voitaisiin käyttää apuna muun muassa maa- ja metsätalousministeriön alaisia virastoja ja laitoksia, maaseutuelinkeinopiirejä, kuntien maaseutuelinkeinoveranomaismaisia sekä maatalous- ja puutarha-alan yhteenliittymiä.

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpano edellyttää tietojen keräämistä ja raportointia EY:n toimielimille. Lakiehdotukseen on tämän vuoksi otettu tarvittavat säännökset viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja vastaavasti säännökset tietojenantovelvollisuudesta. Lisäksi lakiehdotus sisältää rangaistussäännökset.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan vaikutusta valtionhallinnon organisaatorakenteeseen. Yh-

teisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon liittyvät tehtävät hoitaisi maataloushallinto. Täytäntöönpanoon liittyvät tehtävät hoidettaisiin sekä nykyisen henkilöstön tehtävien uudelleen järjestelyillä, Valtion viljavaraston organisointiin liittyvillä järjestelyillä että henkilöstön lisäyksillä.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla henkilöstön lisäystarpeet kohdistuvat lähinnä ministeriötasolle. Jäsenyydestä aiheutuvien valvonta- ja interventiotöiden vuoksi maa- ja metsätalousministeriön maatalouspolitiikan osastolle ja maaseudun kehittämisosastolle arvioidaan tarvittavan yhteensä 12 henkilön lisäys. Henkilöstön lisäystarpeista johdettujen palkkauskulujen arvioidaan lisääntyvän noin 3 miljoonaa markkaa vuodessa. Lisäksi Valtion viljavarastolta siirtyy maatalouspolitiikan osastolle kahdeksan henkilöä.

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta valtiolle aiheutuvat kokonaiskustannukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa (EU). Asiaa koskeva hallituksen esitys Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 135/1994 vp) on annettu eduskunnalle 25 päivänä elokuuta 1994. Esitys sisältää muun muassa tarkemman selostuksen EY:n yhteisestä maatalouspolitiikasta ja EY:n markkinajärjestelmistä sekä selostuksen Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin tehdystä sopimuksesta sovitusta siirtymäajosta ja muista EY:n järjestelmien käyttöönottoa ja soveltamista koskevista erityisjärjestelyistä.

Esitys liittyy lisäksi hallituksen esityksiin laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta (HE 145/1994 vp), laiksi maatalouden interventiorahastosta (HE 147/1994 vp), laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 148/1994 vp) ja hallituksen esitykseen laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista (HE 148/1994 vp), jotka annetaan eduskunnalle erikseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Rooman sopimuksen 5 artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia toteuttamaan kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Artiklan säännös merkitsee muun muassa sitä, että kansallista lainsäädäntöä tulee tarkistaa siltä osin, kuin ne eivät riitä turvaamaan EY:n säädösten tehokasta toimeenpanoa. EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat asetukset ja niiden nojalla annetut päätökset ovat sellaisenaan jäsenvaltioita sitovia.

EY:n säädöksiä toimeenpantaessa noudetaan kansallisen lainsäädännön mukaista oikeudenkäynti- ja hallintomenettelyä sekä muu-

ta täytäntöönpanomenettelyä. Myös rikosoikeudellinen lainsäädäntövalta on jäsenvaltioilla. Kansallisella lainsäädännöllä säädetään EY:n säädöksiä toimeenpanevista kansallisista viranomaisista sekä niistä seuraamuksista, joita EY:n säädöksiä rikkoneille voidaan määrätä. Kun EY:n yhteisestä maatalouspolitiikasta annetut asetukset ovat jäsenyyden toteutuessa jo sellaisenaan Suomea sitovia, niiden toimeenpanemiseksi on tarpeen säätää lailla vain täytäntöönpanoviranomaisista, eräistä kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavista seikoista sekä rangaistusseuraamuksista siltä osin, kuin voimassa oleva lainsäädäntö ei sisällä niitä koskevia säännöksiä.

2 §. *Toimivaltainen viranomainen.* EY:n yhteisen maatalouspolitiikan alaan kuuluvat asetukset tulevat lähes poikkeuksetta voimaan ja jäsenvaltioita sitovina sovellettaviksi heti, kun

ne on julkaistu EY:n virallisessa lehdessä. yhteisön säännösten asianmukainen toimeenpano edellyttää siten toimivaa, tehokasta ja joustavaa organisaatiota.

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon liittyy merkittävä määrä uudenlaisia tehtäviä. Näitä ovat muun muassa Euroopan maatalouden tuke- ja ohjausrahastoon liittyvät maatalouden rahoitusta koskevat toimenpiteet, interventiotoinnit ja maataloustuotteiden vakuusjärjestelmiä koskevat menettelyt. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee huolehtia muun muassa tarkastusten, valvonnan, hinta- ja määräseurannan järjestämisestä, tuottajien yhteenliittymien hyväksymisestä, kiintiöiden hallinnoinnista, erilaisten tietojen keräämisestä sekä tilastojen ja rekistereiden ylläpitämisestä.

Ehdotetun 2 §:n mukaan yleinen täytäntöönpano kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle, joka olisi EY:n säädöksissä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin jonkin asian tai asiaryhmän osalta siirtää toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä määräämälleen hallinnonalan viranomaiselle. Myös siirto muun hallinnonalan viranomaiselle olisi mahdollista. Siirrostä sovittaisiin erikseen maa- ja metsätalousministeriön sekä asianomaisen ministeriön kesken. Tehtäviä voitaisiin tarvittaessa siirtää myös maatalous- ja puutarha-alan yhteenliittymille, joita olisivat lähinnä tuottaja- ja neuvontajärjestöt.

2 luku. Valvonta ja rangaistukset

3 §. *Valvonta.* EY:n asetukset edellyttävät muun muassa tehokasta maa- ja puutarhatalouden, niihin liittyvien elinkeinojen, tuotantopanosten ja tuotteiden sekä niiden markkinoinnin valvontaa ja tietojen keräämistä mainituista seikoista. Valvonnan järjestäminen kuuluisi pääsääntöisesti maa- ja metsätalousministeriölle ehdotetun 3 §:n nojalla. Valvonnassa käytettäisiin apuna maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskusta, kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta sekä muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia virastoja ja laitoksia. Myös maatalous- ja puutarha-alan yhteenliittymiä, lähinnä tuottaja- ja neuvontajärjestöjä, olisi mahdollista käyttää apuna valvonnassa.

Lain täytäntöönpano edellyttää tehokasta alueellista valvontaa, minkä vuoksi alueelliset

valvontatehtävät hoitaisi maaseutuelinkeinopii-ri tai sen valtuuttamat tarkastajat. Kuntatasolla valvontaa suorittaisivat myös kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset.

4 §. *Tiedonsaantioikeus.* Valvonnan tehokkaaksi suorittamiseksi ehdotetaan 4 §:ssä säädettyä valvontaa suorittavien henkilöiden oikeudesta saada tietoja valvontaa, seurantaa ja raportointia varten tarpeellisista asiakirjoista. Tiedonsaantioikeus koskisi myös tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa, kirjanpitoa, verotusta tai yksityisen taloudellista asemaa koskevana olisi salassapidettävä.

5 §. *Tarkastusoikeus.* Valvonnan tehokas toteuttaminen edellyttää, että valvontaa suorittavat henkilöt pääsevät tiloihin, joissa maataloustuotteita tai muita tarkastettavia kohteita pidetään, käsitellään tai varastoidaan taikka laitteisiin, joilla niitä kuljetetaan. Lisäksi valvontaa suorittavilla henkilöillä olisi 5 §:n mukaan oikeus korvauksetta ottaa näytteitä valvonnan edellyttämässä laajuudessa.

6 §. *Euroopan yhteisön tarkastajien oikeudet.* Useissa EY:n asetuksissa on edellytetty kansallisella tasolla säädettäväksi EY:n toimielinten ja niiden määräämien tarkastajien osallistumisoikeudesta jäsenvaltioissa suoritettaviin tarkastuksiin sekä siihen liittyvään tiedonsaantioikeuteen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tästä oikeudesta.

7 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi salassapitovelvollisuudesta elinkeinonharjoittajan suojaamiseksi valvonnassa kertyvien tietojen asiattomalta levittämiseltä ja käytöltä. Salassapitovelvollisuus koskisi kaikkia niitä, jotka ehdotetun lain mukaisia valvonta- tai muita tehtäviä suorittaessaan ovat saaneet tietoja yksityisen tai yrityksen taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista.

Salassapitovelvollisuus ei estäisi antamasta valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja valvontaa suorittaville henkilöille eikä myöskään syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämistä varten taikka viranomaisten vireille panemassa tämän lain mukaisessa asiassa tuomioistuimelle tai muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle. Tietoja voitaisiin myös Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä antaa ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille. Muun muassa EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat asetukset edellyttävät salassa pidettävien tieto-

jen antamista EY:n toimielimille ja niiden määräämille tarkastajille sekä eräiltä osin myös toisille jäsenvaltioille.

8 §. *Avunantovelvollisuus.* Valvonnan suorittaminen edellyttää, että maa- ja puutarhataloutta sekä niihin liittyviä elinkeinoja harjoittava henkilö tai yritys antaa valvonnan suorittamisessa tarvittavaa apua sekä antaa tutkittavaksi tarpeelliset asiakirjat. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi lain 8 §:ään.

9 §. *Rangaistussäännös.* EY:n asetuksissa jäsenvaltioita on velvoitettu kansallisesti sääntelemään rangaistusseuraamukset, jos joku kielletty yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon liittyvien tietojen tai asiakirjojen antamisesta tai muutoin estää valvonnan suorittamista. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi 9 §:ään. Tukiin liittyviin rangaistuksiin sovellettaisiin rikoslain 29 luvun säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaa suoritettava voisi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä. Mikäli esimerkiksi tukea olisi maksettu hakijalle virheellisten tietojen johdosta perusteettomasti tai enemmän kuin hänelle olisi voitu myöntää eikä tietojen antamiseen liity tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta, viranomainen voi kuitenkin aina periä tämän lain 10 §:n nojalla perusteettomasti tai liikaa maksetun määrän takaisin.

3 luku. Erityiset säännökset

10 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukien myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä ja valvonnassa ehdotetaan noudatettavaksi soveltuvien osin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/92), jollei erikseen muuta säädetä tai määrätä.

11 §. *Tarkemmat määräykset.* Neuvoston ja komission asetukset sisältävät varsin yksityiskohtaiset säännökset muun muassa tukien myöntämisen perusteista ja niiden enimmäismääristä, yhteisen maatalouspolitiikan harjoittamiseen liittyvästä elinkeinon harjoittamisesta sekä erilaisista ilmoituksista ja hakemuksista samoin kuin ilmoitusten ja hakemusten antamisen ajankohdasta. Yhteisön säännöksillä on määrätty yksityiskohtaisesti myös rekistereihin

merkittävistä tiedoista sekä rekisterin ja muiden asiakirjojen kaavoista. Kansallisten viranomaisten tehtäväksi on jäänyt lähinnä yhteisön säännösten noudattamisen valvonta ja säännösten muu tekninen toimeenpano. Lain 11 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan kuuluisi yhteisön säännöksiä tarkempien määräysten antaminen yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta.

12 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältää lain voimaantuloa koskevat säännökset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Suomen EU-jäsenyyden kanssa. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin suorittaa lain täytäntöönpanemiseksi tarpeellisia toimenpiteitä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Suomen EU-jäsenyyden kanssa.

3. Säättämisjärjestys

Eduskunnalle annettu ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä käsitellään valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentin mukaisesti supistetussa perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Ehdotuksen mukaan ratifioidulla liittymissopimuksen Suomi sitoutuisi Euroopan yhteisöjen toimialoilla sellaisiin alkuperäisten sopimusten määräyksiin, jotka ovat ristiriidassa perustuslakien eräiden säännösten kanssa. Säättämisjärjestykseen liittyviä näkökohtia on selostettu tarkemmin mainitussa hallituksen esityksessä.

Ehdotus laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta sisältää Euroopan yhteisöjen komission toimivaltaan kuuluvia tehtäviä. Kun ehdotuksella laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä toimivallan siirrot EY:n toimielimille tehdään mahdolliseksi valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentin mukaisessa lainsäätämisjärjestyksessä, ehdotus laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanos-

ta voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sovelletamisala

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanossa sovelletaan tätä lakia siltä osin kuin siitä ei säädetä tai määrätä erikseen Euroopan yhteisön säädöksissä.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Tämän lain yleinen täytäntöönpano kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle, ellei yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta lailla toisin säädetä tai sen nojalla määrätä. Maa- ja metsätalousministeriö on myös Euroopan yhteisön yhteisestä maatalouspolitiikasta annetuissa Euroopan yhteisön säädöksissä tarkoitettu jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen.

Maa- ja metsätalousministeriö voi jonkin asian tai asiaryhmän osalta siirtää 1 momentissa tarkoitettuun toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä määräämälleen hallinnonalan viranomaiselle. Mikäli tehtäviä tulisi siirrettäväksi muun hallinnonalan viranomaiselle, tehtävien siirrosta, laajuudesta ja siihen liittyvistä menet-

telyistä sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön sekä asianomaisen ministeriön välillä. Tehtäviä voidaan tarvittaessa siirtää myös maatalous- tai puutarha-alan yhteenliittymille.

2 luku

Valvonta ja rangaistukset

3 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriö johtaa ja valvoo Euroopan yhteisön yhteisestä maatalouspolitiikasta annettujen säädösten noudattamista.

Valvonnassa käytetään apuna maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskusta, kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta sekä muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia virastoja ja laitoksia, maaseutuelinkeinopiirejä tai näiden valtuuttamia tarkastajia sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia. Myös elintarvikevirastoa ja tulliviranomaisia voidaan käyttää apuna tämän lain täytäntöönpanoon liittyvässä valvonnassa. Maa- ja metsätalousministeriö voi lisäksi määrätä, että valvonnan täytäntöönpanossa saadaan käyttää apuna maatalous- ja

puutarha-alan yhteenliittymiä. Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua valvonnan suorittamisessa.

4 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaa suorittavilla henkilöillä on oikeus saada tässä laissa tarkoitettua valvontaa, seuranta- ja raportointia varten tarpeelliset myynti-, osto-, kirjanpito-, varastointi-, kuljetus- ja muut asiakirjat sekä muut tarpeelliset tiedot maa- ja puutarhataloustuotteita, niiden tuotantoa, käsittelyä, kauppaa, maahantuontia ja maastavientiä, varastointia, jalostusta, kuljetusta sekä muuta niihin verrattavaa toimintaa harjoittavilta henkilöiltä ja yrityksiltä samoin kuin valtion ja kunnan viranomaisilta, valtion virastoilta ja laitoksilta sekä maatalous- ja puutarha-alan tuottajien yhteenliittymiltä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa, kirjanpitoa, verotusta tai yksityisen taloudellista asemaa koskevana olisi salassa pidettävä.

5 §

Tarkastusoikeus

Valvontaa suorittavilla henkilöillä on oikeus tarkastaa maa- ja puutarhataloustuotteet, niiden tuotanto-olosuhteet, tuotantorakennukset ja -laitokset, jalostuslaitokset, varastot, laitteistot, kuljetuskalusto ja viljelmät sekä muut sellaiset olosuhteet, jotka liittyvät Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon.

Valvontaa suorittavilla henkilöillä on oikeus ottaa korvauksetta näytteitä valvonnan edellyttämässä laajuudessa.

6 §

Euroopan yhteisön tarkastajien oikeudet

Mitä 4 §:ssä ja 5 §:ssä säädetään valvontaa suorittavien henkilöiden tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, koskee myös Euroopan yhteisön toimielimiä ja niiden määräämiä tarkastajia.

7 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tämän lain noudattamista valvoessaan

tai valvontaan liittyvää tarkastus- tai muuta tehtävää suorittaessaan on saanut tietoja yksityisen tai yrityksen taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista, ei saa ilman asianomaisen suostumusta ilmaista sivulliselle tai käyttää yksityisesti hyödykseen näin saamiaan tietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen ja asiakirjojen antamista:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) syyttäjä-, poliisi- tai tulliviranomaisille rikoksen selvittämistä varten;

3) tuomioistuimelle tai muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa viranomaisen vireille panemassa asiassa; eikä

4) Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä.

8 §

Avunantovelvollisuus

Maa- ja puutarhataloustuottaja, kauppias, maahantuojat, maastaviejä, varastonpitäjä, elintarviketeollisuuden tai alan järjestön edustaja taikka muu tässä laissa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja on valvontaviranomaisen pyynnöstä velvollinen avustamaan tarkastuksen suorittamisessa sekä omalla kustannuksellaan antamaan tutkittavaksi ne asiakirjat ja ne tiedot, jotka ilmenevät asianomaisen hallussa olevista asiakirjoista ja jotka ovat tarpeen yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanon toteuttamiseksi. Sanottu koskee myös salassapidettäviä asiakirjoja.

9 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) kieltäytyy antamasta tässä laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle tämän pyytämiä tietoja tai asiakirjoja taikka antaa tälle virheellisiä tietoja,

2) estää valvontaviranomaista suorittamasta tämän lain mukaista valvontaa,

3) jättää noudattamatta tai rikkoo viranomaisen tämän lain tai tässä laissa tarkoitettujen säännösten nojalla antamaa määräystä, tai

4) muulla tavalla rikkoo, mitä tässä laissa säädetään tai sen nojalla määrätään on tuomitava, jollei teosta muualla laissa säädetä anka-

rampaa rangaistusta, yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annettujen säännösten rikkomisesta sakkoon.

Valvontaa suorittava henkilö tai viranomaisen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä.

3 luku

Erityiset säännökset

10 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukien myöntämisessä, maksamisessa, takaisinperinnässä ja valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidet-

taessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia (1336/92), jollei muualla laissa toisin säädetä tai sen nojalla määrätä.

11 §

Tarkemmat määräykset

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta antaa maa- ja metsätalousministeriö.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 2 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

